

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto kestävästä sinisestä taloudesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto kestävästä sinisestä taloudesta (E 76/2021 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Orian Bondestam, maa- ja metsätalousministeriö

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Komissio julkaisi 17.5.2021 tiedonannon uudesta lähestymistavasta kestävään siniseen talouteen EU:ssa (COM(2021) 240 final) osana vihreän kehityksen ohjelmaa (Green Deal). Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteena on muuttaa EU:n talous moderniksi, resurssitehokkaaksi ja kilpailukykyiseksi taloudeksi, jossa kasvihuonekaasujen nettopäästöistä pyritään vaihteittain eroon ja EU:n luonnonpääomaa suojellaan.

Tiedonannossa esitellään näkemys siitä, miten meripolitiikka sisällytetään osaksi Euroopan uutta talouspolitiikkaa. Valtameret ja meret ja niihin perustuva sininen talous ovat välttämättömiä Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mukaisen muutoksen aikaansaamiseksi.

Valtioneuvoston kanta

Suomi pitää tärkeänä kestävänsinisen talouden kehittämistä osana Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa, ja tukee sitä, että meripolitiikkaa tarkastellaan laajana horisontaalisena kokonaisuutena. Sininen talous on myös Suomessa merkittävä osa taloutta. Euroopan meriklusteri on yksi johtavia meriklustereita digitalisaation ja vähäpäästöisen merenkulun innovaatioiden kehittämisessä ja käyttöönotossa. Suomalaisilla innovaatioilla on mahdollisuus olla merkittävässä roolissa maailmanlaajuisissa päästötalkoissa kohti nollapäästöistä merenkulkua. On tärkeää, että Euroopan

Valiokunnan lausunto MmVL 18/2021 vp

meriklusterin ja lähimerenkulun kilpailukyvyistä ja elinvoimasta huolehditaan, tämä tukee myös vihreää siirtymää kohti fossiilitonta liikennettä.

Valtamerten ja merten merkitys on keskeinen myös ilmastolle ja luonnon monimuotoisuudelle. On tärkeää, että vihreän kehityksen ohjelma ulotetaan nyt myös käsittämään laajemmin valtameriä ja meriä. Suomi tukee toimintaohjelman keskeisiä tavoitteita.

Suomi tukee komission toimintaohjelman ajatusta sisällyttää vihreän kehityksen ohjelma keskeisiä tavoitteita toimintaohjelmaan. Suomi katsoo, että meripolitiikan integroimista ja kokonaisvaltaista käsittelyä tulisi kehittää lisää parhaan mahdollisen lopputuloksen saamiseksi.

Tiedonannossa esitetään meripolitiikkaa koskevat komission ehdotukset tälle vuosikymmenelle. Suomi pitää tärkeänä, että toimintaohjelmaa tarkasteltaisiin ja uudistettaisiin myös sen voimassaoloaikana.

Vihreän kehityksen ohjelman ilmastoneutraalius- ja saasteettomuustavoitteiden saavuttamisella sekä kiertotalouden edistämisellä ja jätteiden syntymisen ehkäisemisellä on keskeinen yhteys merten ja valtamerten tilaan. Erityisen tärkeää merien tilan kannalta on parantaa ravinnekierrätystä, vähentää lannoitteiden ja torjunta-aineiden käyttöä sekä ehkäistä muovien ja mikromuovien päätymistä ympäristöön. Suomen näkemyksen mukaan EU:n saasteettomuutta koskeva toimintasuunnitelma tarjoaa mahdollisuuden tehostaa toimia näihin tavoitteisiin pääsemiseksi. Suomi pitää tärkeänä EU:n politiikkaohjelmien ja toimintasuunnitelmien horisontaalista, johdonmukaista toimeenpanoa ja tukee komission tiedonannon ehdotusta toimiksi merten pääasiallisten saastelähteiden torjumiseksi.

Suomi tukee komission ajatusta siitä, että biodiversiteetin palauttamisen, säilyttämisen ja suojeleminen tulisi olla mereen liittyvän taloudellisen toiminnan peruseriaa. Olisi tärkeää, että meristrategiadirektiivin mukaisen hyvän meriympäristön tilan määritelmät kytkettäisiin paremmin ympäristöllisen kestävyteen, ja että toimintaa voitaisiin pitää kestäväenä ainoastaan silloin, kun se tapahtuu hyvän meriympäristön tilan puitteissa. Suomi pitää tärkeänä meren tilan systemaattista seurantaa ja mallinnusta ja siihen liittyvää datan hallintaa.

Liikennesektorilla tarvitaan ennakoitavaa sääntelyä, joka ohjaa pitkäjänteisesti päästöjen vähentämiseen. Suomi pitää tärkeänä, että Fit for 55 -lainsäädäntöuudistuksella kokonaisuutena saavutetaan vähintään 55 % ilmastotavoite.

Suomi pitää erittäin tärkeänä vaihtoehtoisten polttoaineiden ja käyttövoimien lisäämistä merenkulussa ja satamissa päästöjen vähentämiseksi. Poliittikkatoimia tarvitaan, jotta uusien polttoaineiden käyttöönottoa voidaan nopeuttaa huomioiden ilmastotavoitteet. Merkitystä on paitsi FUELEU Maritime -aloitteella, myös tutkimuksella ja kehityksellä sekä jakeluinfraktuurin edistämisellä. Suomi jatkaa vaikuttamista merenkulun päästökaupan valmisteluun siten, että komission ehdotus vähentäisi tehokkaasti päästöjä sekä sisältäisi elementtejä, joilla pidetään huoli suhteellisesta kilpailukyvyistä ja huomioidaan talvimerenkulun erityisolosuhteet.

Suomi katsoo, että kunnianhimoiset kansainväliset toimet meriliikenteen päästöjen vähentämiseksi olisivat kaikkein vaikuttavimpia. Maailmanlaajuisten Kansainvälisessä merenkulujärjes-

Valiokunnan lausunto MmVL 18/2021 vp

tössä IMO:ssa sovittavien toimien lisäksi merenkulussa tarvitaan kunnianhimoisia, huolella kohdistettuja EU:n toimia päästövähennysten edistämiseksi ja korotetun 2030-tavoitteen saavuttamiseksi.

Suomi tukee komission esitystä lisätä lähimerenkulkua saastuttavampien liikennemuotojen sijasta ja pitää hyvänä, että Itämeren kaltaisia rikkidioksidin ja typpioksidipäästöjen valvonta-alueita perustettaisiin myös Välimerelle ja Mustallemerelle.

CISE on keskeinen kokonaisuus, joka liittyy yhteen rannikkovartiostotoimijoita ja mahdollistaa tiedon jakamisen kaikissa rannikkovartiostotoiminnoissa, mukaan lukien merellisten ulkorajojen valvonta ja rajat ylittävän rikollisuuden torjunta. Suomi tukee CISE:n kehittämistä keskeiseksi merellisen informaation jakamisen työkaluksi Unionin meriturvallisuusstrategiassa kuvatulla tavalla, sekä CISE:n ottamista operatiiviseen käyttöön täysimääräisesti.

Suomen ja Itämeren turvallisuustilanne, sekä maantieteellinen sijaintimme Euroopan unionin ulkorajalla edellyttää alueellisen koskemattomuuden valvonnan ja turvaamisen, sekä maanpuolustuksen toimintaedellytysten jatkuvaa turvaamista. Sinisen talouden toimenpiteiden maanpuolustuksellinen ulottuvuus ja vaikutukset tulee aina selvittää ennalta.

Suomi pitää merialuesuunnittelua on tärkeänä yhteistyöprosessina, joka edesauttaa meriympäristön hyvän tilan saavuttamista vähentämällä ihmisen toiminnasta aiheutuvia meriympäristöön kohdistuvia paineita ja merenkäytön välisiä konflikteja.

Suomi tukee tiedonannon vesiviljelyä ja kalastusta koskevia linjauksia. Suomi korostaa kalastuksen osalta sen merkitystä rannikkoyhteisöille ja paikallistaloudelle. Kalatalouden toimintaedellytykset on turvattava osana muita merellisiä käyttömuotoja. Suomi painottaa vesiviljelyssä ympäristövaikutusten arvioinnin kehittämistä, uuden teknologian hyödyntämistä ja parhaiden käytäntöjen käyttöönottoa ympäristönsuojelun korkean tason varmistamiseksi.

Suomi kannattaa rannikkoalueiden elpymisessä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukemista paikallisella tasolla. Rannikkoalueiden selviytymiskyky ja mahdollisuudet sopeutua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin nojaavat luontopohjaisiin ratkaisuihin ja vihreään infrastruktuuriin. Vihreän infrastruktuurin kehittämällä tuetaan luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä sekä rannikkokosysteemien ja rannikkomaisemien hyvinvointia, vahvistaen samalla myös rannikkoalueiden talouden kestävä kehitystä. Matkailun ml. ekomatkailun edistäminen ja tukeminen rannikkoalueilla tarjontaa monipuolistamalla ja sesonkeja pidentämällä on tärkeää.

Itämeren kestävä sinistä taloutta on tärkeää rakentaa olemassa olevalle institutionaaliselle perustalle ja huomioida Itämeren tilasta juontuvat taloudellisen toiminnan reunaehdot. Itämeren suoje lukomissio HELCOM on Suomelle keskeinen aluemeriyhteistyön alusta.

Suomi katsoo, että EU:n tulee aktiivisesti pyrkiä varmistamaan tasapuoliset toimintaedellytykset kaikkialla maailmassa ja turvaamaan merten hyvinvointi globaalisti. Suomi pitää tärkeänä esitettyjä tavoitteita YK:n biodiversiteettisopimuksen alaisuudessa neuvoteltavista vuoden 2020 jälkeisistä luonnon monimuotoisuustavoitteista, YK:n merioikeusyleissopimuksen alaisuudessa neuvoteltavasta kunnianhimoisesta sopimuksesta kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisten meri-

Valiokunnan lausunto MmVL 18/2021 vp

alueiden suojelemiseksi sekä EU:n johtoroolia toimissa muoveja koskevan maailmanlaajuisen sopimuksen aikaansaamiseksi.

Suomi tukee komission ehdotusta tukea kestäväen sinisen talouden kehitystä tiedonannossa esitetyillä toimilla. Suomen kannat yksittäisten aloitteiden sisältöön muodostetaan kuitenkin erikseen, kun komissio on ne julkaissut.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Maa- ja metsätalousvaliokunta on tarkastellut valtioneuvoston selvitystä oman toimialansa näkökulmasta ja kiinnittää erityistä huomiota selvityksessä esitettyyn siltä osin kuin se koskee tiedonannon vesiviljelyä ja kalastusta koskevia linjauksia. Komission tiedonannossa on tuotu esiin tarve kehittää ympäristöystävällistä ja kiertotalouden periaatteiden mukaista vesiviljelyä. Valiokunta toteaa, että komission tiedonannossa esitetyt tulevat aloitteet ovat Suomelle tärkeitä ja liittyvät kiinteästi hallitusohjelmaan sisältyvän Kotimaisen kalan edistämishjelman tavoitteisiin.

Valtioneuvosto teki heinäkuussa 2021 periaatepäätöksen Kotimaisen kalan edistämishjelmasta. Ohjelman visiona on, että vuonna 2035 suomalaiset syövät kalaa ravitsemussuositusten mukaisesti ja kotimaisen kalan kulutus on kaksinkertaistunut. Lisäksi kalatuotteiden viennin arvo on moninkertaistunut. Vision toteutuminen edellyttää muun muassa vesiviljelytuotannon kolminkertaistumista vuoteen 2035 mennessä. Tuotannon lisäys ei saa vaarantaa vesiympäristön hyvän tilan tavoitteiden saavuttamista tai ylläpitämistä kokonaisuutena.

Valiokunta toteaa, että vesiviljelyn osuus Itämereen kohdistuvasta typen ja fosforin kokonaiskuormituksesta on vain noin 1—1,5 prosenttia, mutta paikallisesti ja erityisesti Saaristomerellä vesien hyvän tilan saavuttamiseksi myös kalankasvatuksen ravinnepestöjen vähentäminen on tärkeää. Kalanviljelytoiminta vaatii aina ympäristöluvan. Ympäristölupamenettelyssä varmistetaan, ettei toiminta vaaranna vesien hyvän tilan tavoitteiden saavuttamista ja ylläpitämistä. Alkutuotannon edellytysten parantamiseksi ympäristölupamenettelyn laatua ja ennakoitavuutta pyritään parantamaan Kotimaisen kalan edistämishjelman mukaisesti muun muassa kalanviljelyn sijainninohjaussuunnitelmaa päivittämällä ja selvittämällä päästöperusteisen ympäristöluvan sekä silakkaan ja kilohailiin perustuvan itämerirehun käyttöä, mikä mahdollistaa ravinteiden kierrätyksen.

Suomessa laaditaan parhaillaan kansallista vesiviljelystrategiaa, jonka toimenpiteisiin ympäristölupaprosessin kehittäminen myös sisältyy. Valiokunta pitää edellä kuvattuja ympäristölupamenettelyn kehittämiseen liittyviä toimia kannatettavina ja katsoo, että työtä tulee jatkaa ja sovittaa yhteen komission tiedonannossa esitettyjen aloitteiden kanssa. Esimerkiksi tiedonannossakin mainittu levien hyödyntäminen ylimääräisten ravinteiden poistamiseksi tai sitomiseksi voi tarjota uusia mahdollisuuksia ravinnepestöjen kompensatiolle. Valiokunta katsoo, että kalanviljelyä tulee lisätä ja löytää ratkaisuja vesiviljelystä aiheutuvien ravinnepestöjen vähentämiseksi.

Komission tiedonannossa kestäväen vesiviljelyn katsotaan täydentävän rajallista luonnonvaraista kalasaalista. Luonnonvaraisten kalakantojen palauttamisessa kestäväälle tasolle on edistytty yhteisen kalastuspolitiikan ja kalastuskiintiöiden avulla. Valiokunta korostaa, että vaelluskalakanto-

Valiokunnan lausunto MmVL 18/2021 vp

jen turvaamiseksi ja elvyttämiseksi on myös tärkeää ennallistaa mahdollisuuksien mukaan niiden elinympäristöjä.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 22.9.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Satu Hassi vihr
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Sari Multala kok (osittain)
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Jenna Simula ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuire Taina